

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

Элективті пәндер каталогы

6B01516 – «География-Тарих»

«География және экология» кафедрасы

№	Пәндердің атауы және олардың негізгі бөлімдері	ECTS
	ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН ПӘНДЕР (ЖМП) ЦИКЛІ	
	ТАҢДАУ КОМПОНЕНТІ (ТК)	
1.	Экономика мен кәсіпкерлікті зерттеу әдістері	
	Деректерді жинаудың, өңдеудің жалпы принциптері, әдістері мен әдістері, жаппай экономикалық құбылыстар мен процестердің даму заңдылықтары мен тенденцияларын зерттеу. Капиталдың мәні, формалары, құрылымы. Өндіріс. Өндіріс шығындары. Нарықтық экономикадағы өндіріс кірістері. Бизнес ұғымы. Кәсіпкерлік қызмет түрлері. Меншік теориясы, басқарудың әлеуметтік формалары. Тауар, ақша. Қоғамдық экономикалық жүйе. Нарықтың пайда болуы. Қаржы жүйесі. Бизнесі дамытудағы мемлекеттің рөлі. Макроэкономика. Ресурстарды үнемдеу. Экономикалық дамудың циклдік сипаты. Инфляция және жұмыссыздық. Қазақстан әлемдік шаруашылық байланыстар жүйесінде.	
2.	Құқық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы саласындағы зерттеу дағдылары	
	ҚР Конституциясының, қолданыстағы заңнамасының негізгі ережелері; мемлекеттік басқару органдарының жүйесі, өкілеттіктер шеңбері, экономиканы мемлекеттік реттеудің мақсаттары, әдістері, экономикадағы мемлекеттік сектордың рөлі; қаржылық құқық және қаржы; материалдық және іс жүргізу құқығының өзара іс-қимыл тетігі; сыбайлас жемқорлықтың мәні, оның пайда болу себептері; сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар үшін моральдық-адамгершілік, құқықтық жауапкершілік шаралары; сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қолданыстағы заңнама.	5
3.	Экология және өмір қауіпсіздігін зерттеу негіздері	
	Тірі организмдердің, ұйымның әр түрлі деңгейдегі экожүйелерінің, тұтастай алғанда биосфераның, олардың тұрақтылығының негізгі заңдылықтары; Биосфера компоненттерінің өзара әрекеттесуі және адамның экономикалық қызметінің экологиялық салдары, әсіресе табиғатты пайдалануды күшейту жағдайында; әртүрлі елдердегі және ҚР-дағы орнықты дамудың тұжырымдамалары, стратегиялары мен практикалық міндеттері туралы қазіргі заманғы идеялар; экология, қоршаған ортаны қорғау, орнықты даму мәселелері. Тіршілік қауіпсіздігі, оның негізгі ережелері. Қауіптер, Төтенше жағдайлар. Тәуекелді талдау, тәуекелдерді басқару. Адам қауіпсіздігі жүйелері. Қазіргі заманның тұрақсыздандырушы факторлары. Әлеуметтік қауіптер, олардан қорғау: рухани саладағы, саясаттағы қауіптер, олардан қорғау: экономикалық саладағы қауіптер, тұрмыстағы, күнделікті өмірдегі қауіптер. Тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету және олардың қызметін құқықтық реттеу органдарының жүйесі	
	БАЗАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТЕНДІРУ ПӘНДЕР (БКП) ЦИКЛІ	
	ТАҢДАУ КОМПОНЕНТІ (ТК)	
	М-11 ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ГЕОГРАФИЯСЫ МОДУЛІ	
4	11.1 Қазақстан географиясы	
	Қазақстан аумағының табиғатын зерттеу тарихы. Негізгі табиғи заңдылықтар және елдің әртүрлі аудандарының аймақтық физика-географиялық ерекшеліктері. Қазақстанның физикалық географиясының негізгі мәселелері. Негізгі тақырыптар: тектоника-геологиялық құрылымы, рельеф және рельефті түзетін процестер, территориясының климаттық ерекшеліктері, су ресурстары және ішкі су қоймаларының экологиялық жағдайы, Қазақстанның топырақ-өсімдік жамылғысы, топырақ-өсімдік әлемін қорғау, республиканың жануарлар әлемі, ареалдың таралуы, ерекше қорғалатын территориялар, физикалық географиялық аудандар. Қазақстан Республикасының шаруашылық өмірі, әлемдік қоғамдастық елдері арасындағы рөлі мен орны; табиғи-ресурстық әлеует және әкімшілік-аумақтық бөлініс; халық және ұлттық құрам; шаруашылық кешенінің құрылымы. Қазақстанның экономикалық аудандарының сипаттамасы, жетекші салааралық кешендері. Олардың аудандар экономикасындағы маңызы, олардың құрылымдық өзгерістері және аумақтық ілгерілеулер	5
5	11.2 Қазақстанның физикалық географиясы	
	«Қазақстанның физикалық географиясы» пәні географиялық қабықтың және оның құрылымдық бөліктерінің - табиғи-аумақтық кешендер мен олардың компоненттерінің құрылымын, динамикасын және жұмыс істеуін зерттейді. Пәнді оқып-үйренудің мақсаты - табиғи кешендердің алуан	

	түрлілігін және оларда болып жатқан пОНцестердің мәнін түсіну; біздің еліміздің үлкен табиғи аймақтары. Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық жағдайы. Геологиялық құрылым. Пайдалы қазбалар. Климат. Топырақтың географиясы. Табиғи-географиялық аудандастыру. Табиғи аймақтар. Ішкі сулар. Табиғатты қорғау	
6.	11.3 Қазақстанның экономикалық және әлеуметтік географиясы	
	«Қазақстанның экономикалық және әлеуметтік географиясы» дегеніміз - өндіріс режимімен және географиялық ортаның сипаттамаларымен байланысты аумақтық ұйымдастыру заңдылықтарын, әлеуметтік инфрақұрылымды зерттейтін қоғамның экономикалық өмірінің аумақтық ұйымдастырылуы туралы әлеуметтік-географиялық ғылым. Пәнді оқып-үйренудің мақсаты қоғамның экономикалық өмірінің аумақтық ұйымдастырылуын, аумақтық ұйымның заңдылықтарын, әлеуметтік инфрақұрылымды өндіріс режиміне және географиялық ортаның ерекшеліктеріне байланысты түсіну.	
7.	11.4 Аймақтық география	
	Аймақтық география - елдің өндірістік күштерін орналастыру және аймақтық экономиканың аумақтық ерекшеліктерін зерделеу. Жалпы аймақтану - географиялық ғылымның ажырамас бөлігі ретінде, нақты материалға сүйене отырып, біздің планетамызды белгілі бір аумақтарға шартты түрде бөледі және зерттеу объектісі аймақ немесе аймақ болып табылады. Бұл аймақтандырудың объективті процестерін (географиялық, саяси, экономикалық, мәдени) зерттейтін пәндер жиынтығы. Аймақтану (саяси өлкетану ретінде) аймақтық ғылымның бір бөлігі: зерттеу аясы - саясат, зерттеу пәні-саяси құбылыстардың кеңістіктегі өзгерістері болып табылады.	
8.	11.5 Қазақстанның сакральды географиясы	
	Пәннің мақсаты тарих пен мәдениетке, адамның рухани дамуына және оның туған жеріне деген байланысына негізделі отырып адам мен оның өміріне бағытталған. Кейбір тұлғаларды мәңгі еске сақтауда ұлтты мәдени байыту мен мінәжат етуге арналған орындар түріндегі ұлы ата-баба ерліктерін осындай бағдарға жатқызуға болады. Пәнді оқыту арқылы рухани баю мәселесін алға тартып қана қоймай, сонымен қатар мәдениетіміз бен салт-дәстүрімізді, бай тарихымыздың құндылықтарын білетін боламыз.	
	М-12 ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖАҢА ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЗАМАН ТАРИХЫ МОДУЛІ	5
9.	12.1 Қазіргі заманғы Қазақстан тарихы	
	Тарихты зерттеудің тұжырымдамалық негіздері. Тәуелсіздікке апарар жол. Азаматтық-саяси қарама-қайшылық. Кеңестік модель. XX ғасырдағы кеңестік реформалардың салдары. «Қайта құру» саясаты. Үкіметтің құрылуы. Экономикалық дамудың қазақстандық моделі. Әлеуметтік жаңғырту. Этно-демографиялық процестер. Қоғамдық-саяси дамудың болашағы. Жаңа тарихи сананы қалыптастыру саясаты. Қазіргі әлемдегі Қазақстан. Н.Ә. Назарбаев - тарихтағы тұлға. Біртұтас болашақ ұлтының қалыптасуы.	
10.	12.2 Қазақстан Ресей империясы мен Кеңес Одағының құрамында	
	Қазақ жүздерінің Ресейге қосылуының тарихи алғышарттары мен барысы, патшалықтың отарлық реформалары және олардың салдары. Қазақ халқының отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресі. XIX ғ. екінші жартысы -XX ғ. басындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Өткен ғасырда, еліміз КСРО құрамында болған Қазақстан аумағында орын алған тарихи оқиғаларды, құбылыстарды, фактілерді, процестерді, сондай-ақ оның салдарын зерделеу.	
11.	12.3 Мұрағаттану және мұражайтану	5
	Мұрағаттану ғылымының ғылыми пән ретіндегі ерекшеліктері, оның пәні мен әдістері; архивтердің тарихшының зерттеу жұмысындағы маңызы; мұрағаттану ғылымындағы «мұрағат» ұғымы және оның күнделікті қолданыстан айырмашылығы; мұрағаттың негізгі түрлері, олардың ерекшеліктері. Мұражайтану – педагогикалық принциптері, музей түсінігі, сайттар, мұражайдағы ғылыми-ағарту жұмыстары, оқу және білім алудағы маңызы. музей ісіндегі тарихи-ғылыми, танымдық тәжірибелерді қорытындылайды. Ол: музейтану теориясы, музейтанудың тарихы мен тарихнамасы, музейлік деректану методологиясы, музей педагогикасы, т.б. құрылымдарға бөлінеді.	
12.	12.4 Қазақстанның жаңа және қазіргі заман тарихы	
	Пәннің мақсаты отандық тарихтың XVIII - XX ғасырлар аралығындағы тарихи өткенінің негізгі кезеңдерін тану болып табылады. Мазмұны: қазақ халқының тарихи тағдырында маңызды болып табылатын XVIII-XX ғасырлар кезеңінде және бүгінгі күнге дейін Ұлы дала кеңістігінде орын алған тарихи заңдылықтарды анықтайтын тарихи оқиғалар мен құбылыстарды, фактілер мен процестерді толық түрде зерттейді. Қалыптастырылатын құзыреттер: ұлттық сана мен азаматтық бірлікті қалыптастыру дағдыларын меңгеру; жастарда патриотизмге және төзімділікке тәрбиелеу.	

13.	12.5 Қазақстан тарихының тарихнамасы мен дерекнамасы	
	Тарихнаманың теориялық аспектілері. Жаңа тарих және қазіргі заман тарихының тарихнамасы. Кеңестік тарихнама. Деректану тарих ғылымының пәні ретінде. Деректану теориясы. Тарихи дереккөздердің жіктелуі. Тарихнаманың деректануы. Деректанулық зерттеу. Қазақстанның ежелгі және ортағасырлық тарихының тарихнамасы. Қазақстан тарихының тарихнамалық дәстүрі. Тәуелсіз Қазақстанның тарихнамасы. Отандық тарих көздері. Ежелгі кезеңнің көздері. Баяндау көздері. Жаңа кезеңдегі Қазақстан тарихы және кеңестік кезеңдегі тарих туралы мәліметтер.	
	М-13 ӨЗАРА КІРІККЕН ПӘНДЕР МОДУЛІ	4
14.	13.1 Геоинформатика	
	Геоинформатика - бұл ғылыми негіздеу, геоақпараттық жүйелерді жобалау, құру, пайдалану және пайдалану, геоақпараттық технологияларды дамыту, ГАЖ-ны практикалық және ғылыми мақсаттарда қолдану үшін ғылым, технология және өндірістік қызмет. Сандық карталарды құру әдістемесі. Сандық карталарды құрудың компьютерлік технологиясы	
15.	13.2 Өнеркәсіп географиясы	
	Пәннің мақсаты: әлемдік экономиканың интегралды құрылымының бөлігі ретінде өнеркәсіптік индустрияның кеңістіктік құрылымына тұтас көрініс беру. Міндеттері: өнеркәсіптік сектордың әлемдік экономикадағы рөлі мен орнын анықтау; оның салалық және ұйымдастырушылық құрылымдарымен байланысты әлемдік өнеркәсіптің ерекшеліктерін зерттеу; әлемдік өнеркәсіп кешенінің жетекші салаларының географиясын зерттеу; студенттердің өндірістік статистика бойынша дағдыларды игеруі.	
16.	13.3 ТМД елдері географиясы	
	Пәнді оқып-үйренудің мақсаты - ТМД елдерінің табиғи жағдайлары мен ресурстарымен, экономикалық, географиялық және геосаяси жағдайымен танысу. «ТМД елдерінің географиясы» табиғи-аумақтық кешендер мен олардың компоненттерін, табиғи жағдайлары мен ресурстарын, аумақтық-саяси құрылымын, халықты қоныстандыру принциптерін, экономикалық ресурстар мен ТМД елдерінің экономика салаларын зерттейді. ТМД аймақтарының географиясы.	
17.	13.4 Дүниежүзі түркітілдес елдерінің географиясы	
	Курстың мақсаты мен міндеттері. Пәннің басқа білім салаларымен байланысы. Тарихи-мәдени, тарихи- географиялық аймақтар. Әлеуметтік және экономикалық география аймақ бойынша зерттеу әдісі. Елтану және аймақтық география, қазіргі заманғы әлем аймақтарын салыстыру. Еуразиядағы түркі халықтары, қоныстану аймақтары: Орталық және Кіші Азия, Кавказ және Волга маңы, Орал және Сібір, Қырым және Гагаузия. Демографиялық және экономикалық жағдайы. Түркітілдес елдердің гуманитарлық-мәдени интеграциясы.	4
18.	13.5 Тарихи география	
	Тарихи география әлем елдерінің тарихы және географиясымен байланысты көптеген мәселелерді қамтиды. Тарихи география – қоғамдық ғылымдар ішіндегі жас бөлімдердің бірі болып саналады. Ол бұрын тек қысқаша бір тарауға біріктіріліп, дүние жүзінің әлеуметтік-экономикалық географиясы құрамында ғана болса, қазіргі таңда еліміздің тәуелсіздік алып, бұрынғы саяси және экономикалық жүйеден бас тартып, мүлде жаңа даму жолына түсуі, жалпы дүниежүзілік адамзат қоғамының бүгінгі таңда күрделі саяси, әлеуметтік – экономикалық дамуы бүгінгі әлемдегі сан-салалы интеграциялық байланыстар - өзге де қолға алынып, оқытыла бастаған қоғамдық ғылымдармен қатарында.	
	М-14 ФИЗИКАЛЫҚ ГЕОГРАФИЯ МОДУЛІ	4
17.	14.1 Ландшафттану	
	Ландшафт және ландшафт құрылымы туралы түсінік. Ландшафт қасиеті, оның құрылымы және морфологиялық құрылысы. Ландшафттардың дамуы мен қызмет етуінің табиғи және антропогендік факторлары. Физикалық географияның табиғи аймақтық жүйесі. Ландшафт түрлері оның жаратылысы, геожүйелер, фация, аймақтық белдеудің жалпы заңдылықтары т.б. Геожүйелер және жоғары сатылық жүйелер. Ландшафттық жіктеудің деңгейлері. Ландшафттық класстар, типтер және одан төмен бірліктер. Қоныс және фация туралы түсінік Биіктік белдеулер және ендік зоналылық. Қазақстан ландшафтары және оларды қорғау. Табиғи-аумақтық кешен. Физикалық-географиялық аудандастыру.	
18.	14.2 Географиялық қабық туралы ілім	
	Географиялық қабықтың территориялық физикалық-географиялық саралануының негізгі заңдылықтары. Құрылымдық бөліктер: табиғи-аумақтық кешендер (ТАК) және олардың компоненттері. Географиялық қабықтың территориялық физикалық-географиялық саралануының	

	негізгі заңдылықтары. Ландшафттың қасиеті, оның құрылымы және морфологиялық құрылымы. Ландшафттардың дамуы мен жұмыс істеуіндегі табиғи және антропогендік факторлар.	
19.	14.3 Бүкіләлемдік мұралар географиясы	4
	Бүкіләлемлік мұралар – адамзаттың құнды естелік және жалпы халықтық игілік. Табиғи ландшафттар мен көрікті жаратылыс нысандары, тарихи ескерткіштері мен мәдени дәстүрлер. Бүкіләлемдік мұра картасы. Бүкіләлемдік табиғи және мәдени мұраларды қорғау. ЮНЕСКО тізіміне енген мәдени, тарихи, табиғи нысандармен танысу мен бірге болашақ та енуі мүмкін деген нысандарды анықтау және оларды енгізуге себеп болатын деректерді талдау және саралау.	
20.	14.4 Биогеография топырақтану негіздерімен	
	Биогеография ғылымы, оның ғылымдар арасындағы алатын орны, зерттеу облысы, даму тарихы және маңызы. Биогеографиялық ұғымдар мен терминдер. Биогеография ғылымының даму кезеңдері және негізін салушы ғалымдар. Биогеографияның басқа ғылымдармен байланысы. Биогеографиялық зерттеулер, оның әдістері. Студенттер: <ul style="list-style-type: none"> • биогеографиялық аудандастыру принциптерін және биомалар мен биоттарға антропогендік әсерлерді түсіну; • географиялық ортаның ерекшеліктерімен, топырақ жамылғысымен, өсімдіктер мен жануарлар дүниесімен танысып, олардың ресурстарын ұтымды пайдалану мен қорғауды талдау; • организмдердің таралу ерекшеліктерін және олардың ареалдағы таралу заңдылықтарын салыстыру. 	
21.	14.5 Геоэкология және қоршаған ортаны қорғау	4
	<i>Мақсаты</i> - табиғатты тиімді пайдаланудың негізгі қағидалары мен заңдарын, экологиялық мәдениетті қалыптастыру, табиғатты пайдалану мен қорғаудың қазіргі заманғы мәселелерін шешуге студенттерді дайындау. <i>Мазмұны.</i> Тірі организмдердің, әртүрлі деңгейдегі экожүйелердің, тұтастай алғанда биосфераның, олардың тұрақтылығының негізгі заңдылықтары. Табиғатты ұтымды және ұтымсыз пайдалану. Табиғи жағдайлар мен ресурстар. Ресурспен қамтамасыз етілу. Геоэкология. Экологиялық проблемалар, олардың себептері мен салдары. Қоршаған ортаны қорғау шаралары. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар. Табиғатты пайдалануды және қоршаған ортаны қорғауды басқару.	
	М-15 ГЕОЭКОНОМИКА ЖӘНЕ ГЕОСАЯСАТ МОДУЛІ	4
22.	15.1 Геоэкономика және интеграциялық үрдістер	4
	Геоэкономика - экономикалық шындықты оның кеңістікке қатынасында зерттейді. Ол гомоэкономикалық және ғарыш арасындағы өзара әрекеттесуді зерттейді: кеңістіктік факторлардың тауарларды өндіру мен бөлуге әсері, экономикалық қызметті дамыту үшін кеңістікті пайдалану. Геоэкономика экономикалық шындықты кеңістіктің сипаттамаларына және оған қандай әдістермен қол жеткізуге болатындығына сәйкес және сәйкес келуі керек деп белгілейді. Егер геосаясат көрші елдерді мүмкін жау деп санаса, онда геоэкономика оларды мүмкін серіктес ретінде қарастырады.	
23.	15.2 Геосаясат негіздері	
	<i>Мақсаты</i> - геосаясат ғылымның теориялық негіздерін және жаһандық және өңірлік деңгейлердегі әлемдік геосаяси процестердің қазіргі жай-күйін зерттеу. Аталмыш пән - саяси құбылыстар мен процестердің аумақтық дифференциациясын, әлемнің әртүрлі территориялық модельдерімен ұсынылған геосаяси құрылымын зерттейтін әлеуметтік-географиялық ғылым. <i>Мазмұны.</i> Геосаясат туралы түсінік. Геосаясаттың көздері, геосаясаттың объектісі және пәні. Геосаясаттың эволюциясы мен әдістері. Геосаяси постулаттар және оның негізгі тенденциялары. Әлемнің саяси картасы. Саяси картаның негізгі объектілері. Саяси картадағы елдердің типологиясы.	
24.	15.3 Басқарудың географиялық негіздері	4
	Курстың мақсаттары: студенттердің жер бетінде қалыптасатын аумақтық, табиғи және экономикалық жүйелердің табиғат пен қоғамның өзара әрекеттесуіне, басқарушылық шешімдер қабылдауы мен оларды жүзеге асыру мүмкіндігіне әсерін талдау қабілеттерін қалыптастыру. Қазіргі әлемдегі география, географияның негізгі мәселелері мен болашағы. Географиялық зерттеу әдістері және географиялық ақпараттың негізгі көздері.	
25.	15.4 Қызмет көрсету саласының географиясы	4
	Қызмет көрсету географиясының салалары экономикалық және әлеуметтік география саласы ретінде. Сапалық және сандық көрсеткіштер. Қызмет көрсету саласы және оның әлеуметтік-экономикалық рөлі. Қызмет ерекшеліктері. Жаһандану үдерісіндегі қызмет сапасын өзгерту,	

	дамыған елдердегі қызмет көрсету саласының бүгінгі көзқарасы. Қазақстандағы қызмет көрсету саласы. Қызмет көрсету саласы, саясаты мен қызметтері географиясының аймақтық ерекшеліктері өзара байланысы.	
26.	15.5 Халықаралық ұйымдар	
	Халықаралық және аймақтық ұйымдардың жалпы сипаттамасы. БҰҰ құрылымы және оның халықаралық агенттіктері. Салалық халықаралық ұйымдар (ОПЕК және т.б.). Тарихи байланыстар және географиялық аймақтар. Аймақтық ұйымдар (Еуропалық Одақ, ШЫҰ, АСЕАН және т.б.) және ТМД аясындағы ұйымдар: ҰҚШҰ, ГУАМ, ЕурАзЭҚ, ОАК, Кеден одағы және т.б. Қазақстан және халықаралық ұйымдар.	
	М-16 ӨЛКЕТАНУ ЖӘНЕ ТУРИЗМ МОДУЛІ	4
27.	16.1 Мектептегі өлкетану	
	Пәннің мақсаты мен міндеті. өлкетану және экологияның өзара байланысы. өлкетану қызметінің жүйесі. өлкетану терминдерінің негізгі талаптары. Туристік өлкетану жұмыстардың түрлері мен формалары. Өлкетану, оның түрлері мен формалары. Туристік-өлкетану жұмыстарының педагогикалық мүмкіндіктері.	
28.	16.2 Мектептегі туризм	
	Мектептегі туризмнің даму тарихы және түсінігі, мектептегі туризмнің теориялық негіздері. Мектептерде оқу–тәрбие жұмысындағы туризмнің рөлі. Мектептегі туристік жұмыстың негізгі педагогикалық факторлары. Мектептегі туризмнің педагогикалық потенциалы, қазіргі жағдайы және даму перспективасы. Оқушылардың туристік білімін жүзеге асыруда туристік жұмыстардың мүмкіндіктері және мектептерде туризмнің қандай түрлері қолданыста. Мектептегі туризм – ішкі туризмді дамытудың және туристік мәдениетті тәрбиелеудің негізін қалаушы факторлардың бірі.	
29.	16.3 Аудандық жоспарлау негіздері	
	Аудандық жоспарлау негіздері ғылыми жобалау жұмыстарының түрлері болып табылады, олардың мақсаты аудан, аудан, кент (қала, қала, ауыл немесе ауыл) өндірістік кәсіпорындарының, көлік және инженерлік коммуникацияның аумағында ең ұтымды және өзара байланысты орын болып табылады, осы аумақты бағалау негізінде жаппай демалу орындары.	4
30.	16.4 Этнография	
	Этнография пәні мен оның міндеттері. Этникалық қауымдар мен этникалық топтар. Этногенез және этникалық тарих. Этнопсихология және этногеография. Этникалық процесстердің ерекшеліктері, әлем халықтарының классификациясы. Әлем халықтарының қазіргі кездегі этнографиясы, Қазақстанның этникалық топтарының этнографиясы. Дүние бөліктері халықтарының әлеуметтік-этникалық дамуы. Қазіргі Қазақстандағы этнодемографиялық үрдістер.	
31.	16.5 Тарихи өлкетану	
	Тарихи өлкетану пәні, міндеттері және әдістері, тарихи өлкетанудың қалыптасу кезеңдері. Қазақстанның археологиялық деректері және оларды өлкетану жұмысында пайдалану. Сәулеткерлік және өнер ескерткіштері туған өлкенің дерек көздері. Туған өлкенің ауызша деректері. Өлкені зерттеудегі қазақ ғалымдары мен ағартушыларының рөлі және қызметі. Тарихи-өлкетану мұражайларының тарихы. Қазақстан Республикалық мемлекеттік мұрағат құжаттары.	